

Ярослав Петруненко,

кандидат юридичних наук, доцент

кафедри господарського права і процесу

Національного університету

«Одеська юридична академія»

УДК 346.34

Контрактація як господарсько- правовий механізм забезпечення ефективного використання державних коштів

Контрактація має характер торговельної угоди між виробниками сільськогосподарської сировини і промисловими підприємствами, які здійснюють її переробку; вона має подібні риси з договорами купівлі-продажу, поставки, міни, підряду і загальнодоговірними формами – правочином з відкладальною умовою та попереднім договором, при цьому, як підкреслюють Задихайло Д. В. і Бойчук Р. П. [20, с. 420], вона виокремлюється спеціальним призначенням, сферою застосування, предметом, змістом, особливим порядком укладення і виконання. У питанні співвідношення між собою договорів купівлі-продажу, поставки і контрактації історично склалися кілька відмінних одна від одної наукових теорій: про самостійність кожного з названих договорів (Ліпецькер М. С. [24], Батурін В. М. [15], Стагівка А. М. [27], Корнеєв О. Л., Сидоров В. Я. та Хохлов В. А. [23], Брагінський М. М. та Вітрянський В. В. [17]); про родовий характер договору купівлі-продажу стосовно договорів поставки і контрактації (Боровиков М. А. [16], Залеський

В. В. [21]); про автономію договорів купівлі-продажу і поставки, але одночасно про родовий характер договору купівлі-продажу відносно договору контрактації (Шкундін З. І. [30], Братусь С. М. [18], Халфіна Р. О. [28]). Втім, відзначаючи високий особистий внесок кожного науковця, варто зазначити, що в науковій літературі контрактація розроблена здебільшого з позиції загальної теорії договірних права, при цьому поза увагою авторів залишилась сама економіко-правова модель контрактації, яка по суті представляє собою непрямий метод державного регулювання господарської діяльності, засіб підтримки суб'єктів господарювання – учасників відносин контрактації. Автор пропонує розглядати контрактацію в більш широкому сенсі – як один з дієвих господарсько-правових механізмів забезпечення ефективного використання державних коштів, що й обумовлює актуальність даної теми і окреслює коло питань, які автор обрав для вивчення.

Мета даної статті полягає у визначенні на основі системного аналізу доктринальних підходів і норм

чинного законодавства України поняття, сутності, правової природи та ознак контрактації як одного з дієвих господарсько-правових механізмів забезпечення ефективного використання державних коштів.

Контрактація являє собою окремий самостійний вид господарської діяльності, що здійснюється певним колом суб'єктів і має спеціальний об'єкт – сільськогосподарську продукцію, перелік якої міститься у Законі України «Про Митний тариф України» від 19 вересня 2013 р. № 584-VII [8].

Історично контрактація була відома ще за радянських часів. Так, перехід продукції соціалістичного господарства від підприємства-виробника до підприємства-споживача і до роздрібних торговельних підприємств для використання їх за планами, доведеними державою, здійснювався на підставі договорів поставки, які укладались на виконання планових завдань. Вирішальне юридичне значення у відношенні поставки продукції тоді мав державний план. Відповідно, договір був підпорядкований плану. Державна заготівля сільськогосподарської продукції здійснювалась на основі договорів контрактації, які укладались державними заготівельними організаціями чи державними підприємствами з виробниками цієї продукції (колгоспами і радгоспами). За договорами контрактації із застосуванням єдиних цін, що диференціювались за законами СРСР, колгоспами і радгоспами постачалась основна частина товарної сільськогосподарської продукції. Незначна її частина продавалась виробниками державним підприємствам і організаціям за підвищеними закупівельними цінами в порядку понадпланового продажу, на колгоспних ринках, на комісійних основах і особам, які працювали у колгоспах за трудовими договорами.

З проголошенням Україною незалежності, в умовах переходу до ринкової системи господарювання, обсяг державних закупівель сільсько-

господарської продукції у державних, колективних і приватних сільськогосподарських підприємств (у тому числі, й у фермерських господарств) значно зменшився. З часом почали здійснюватись лише закупівлі матеріальних цінностей, зокрема сільськогосподарської продукції і продовольства, для формування і поповнення запасів державного матеріального резерву, на утримання Збройних Сил України, виправних установ і мобілізаційних резервів [25, с. 441].

В науковій літературі відома думка, що правове регулювання договору контрактації сільськогосподарської продукції здійснюється з метою підвищення рівня правового захисту виробника (постачальника) таким чином, щоб зрівняти його економічні можливості з можливостями покупця. Цивільний кодекс України [1] договір контрактації сільськогосподарської продукції розглядає як окремий різновид договору купівлі-продажу, при цьому він є відплатним, консенсуальним та двосторонньо зобов'язуючим [29, с. 434].

Правове регулювання відносин у сфері контрактації сільськогосподарської продукції визначено нормативно-правовими актами різної юридичної сили. Окрім положень Цивільного кодексу України (ст. 713) [1] та Господарського кодексу України (ст.ст. 272-274) [2], це, насамперед, Закон України «Про державний матеріальний резерв» від 24 січня 1997 р. № 51/97-ВР [4]. Загальні правові засади планування і формування державного оборонного замовлення та регулювання особливостей відносин, пов'язаних з визначенням та здійсненням процедур закупівлі продукції, виконанням робіт та наданням послуг оборонного призначення (продукція, роботи і послуги) визначені Законом України «Про державне оборонне замовлення» від 03 березня 1999 р. № 464-XIV [5], норми якого у тому числі стосуються питань закупівлі продовольства для потреб Збройних Сил України і формування мобілізаційного резерву.

Процедурні особливості здійснення закупівель продукції за державні кошти врегульовані Законом України «Про здійснення державних закупівель» від 10 квітня 2014 р. № 1197-VII [9]. Серед підзаконних актів слід виділити постанову КМУ «Про активізацію діяльності біржового ринку продукції агропромислового комплексу та необхідних для його потреб матеріально-технічних ресурсів» від 19 жовтня 1999 р. № 1928 [10] та постанову КМУ «Про запровадження державних форвардних закупівель зерна» від 16 травня 2007 р. № 736 [11].

При переході до ринкової економіки реалізація сільськогосподарської продукції її виробниками здійснюється переважно на основі договорів купівлі-продажу, які є формою контрактації та укладаються на аукціонах, товарних біржах, через посередництво агробізнесових структур, а також на основі прямих договорів, які укладаються безпосередньо між виробниками сільськогосподарської продукції та заготівельниками, при цьому укладаються спотові, форвардні і ф'ючерсні договори. Застосування договірних умов заготівель сільськогосподарської продукції забезпечує свободу волевиявлення товаровиробників у виборі виду договору на реалізацію виробленої ними продукції, у розробленні змісту, умов і порядку укладення такого договору та його виконання. Також зміст договору контрактації сільськогосподарської продукції визначається на основі типових і примірних договорів, зокрема наказами Міністерства аграрної політики України затверджені Типова форма договору про закупівлю зерна за бюджетні кошти [12] і Примірна форма договору про заставну закупівлю зерна в сільськогосподарських товаровиробників [13]. Оскільки в Україні на сьогоднішній день немає єдиного законодавчого акту, який би регулював відносини з реалізації сільськогосподарської продукції, а кризові явища в агропромисловому комплексі, часті зміни в

кон'юнктурі ринку, спад сільськогосподарського виробництва зумовлюють прийняття у цій сфері нормативних актів, розрахованих, як правило, на нетривалий період їх дії, особливо важливим представляється чітке визначення умов реалізації сільськогосподарської продукції у договорах контрактації та інших договорах, що укладають заготівельники із безпосередніми виробниками такої продукції.

За юридичною природою та своїм змістом договір контрактації близький до договорів купівлі-продажу і поставки. Не викликає сумнівів й те, що за своїм характером контрактація – це господарський договір, котрий, як і будь-який інший господарський договір, представляє собою «дитину» економічного ладу суспільства. Подцерковний О. П. справедливо підкреслює, що від того, яким чином улаштовані економічні відносини, залежить зміст і направленість господарських договорів [19, с. 249].

Договір контрактації також є видом державного контракту. Досліджуючи правову природу державних контрактів, Дьомін О. В. звертає увагу на саме їх найменування, яке, на його думку, підкреслює наявність в їх правовому режимі публічно-правових елементів. Говорячи про адміністративно-правові ознаки державних контрактів, автор зазначає, що законодавчі акти, які регулюють державні контракти, за своїм змістом, структурою, предметом і методами регулювання є комплексними, включають норми цивільного й адміністративного права. Причому, адміністративні норми носять спеціальний характер, встановлюючи галузеві особливості даної категорії договорів по відношенню до загальних положень і принципів зобов'язального (цивільного) права. Предметом правового регулювання даних законодавчих актів виступає цілеспрямована управлінська діяльність держави у сфері забезпечення пріоритетних державних потреб. Це положення характерне для джерел адміністрати-

вного права. Адміністративно-правові елементи проявляються й у цільовому призначенні державних контрактів. Державний контракт виступає засобом реалізації державних завдань і функцій, що обумовлюють публічно-правові засоби і методи їх досягнення. Підкреслюючи наявність у державних контрактах публічно-правових елементів, автор все ж таки робить висновок про те, що в цілому державний контракт являє собою комплексний правовий акт, який містить одночасно і цивільно-правові, і адміністративно-правові елементи [22, с. 149]. Втім, по суті зазначене якраз підкреслює саме господарсько-правову природу державних контрактів (в тому числі, й договору контрактації сільськогосподарської продукції як різновиду державного контракту), яка й поєднує в них публічно-правові та приватно-правові елементи.

Господарсько-правовий характер угод контрактації сільськогосподарської продукції проявляється низкою чинників, серед яких: спеціальна суб'єктна складова відносин (наявність спеціального суб'єкта господарювання, сільськогосподарського товаровиробника); формою реалізації і здійснення контрактації є договір, який за своєю правовою природою є господарським, оскільки опосередковує майново-господарські відносини, через які виконуються умови контрактації; контрактація є видом державо-закупівельного господарювання, яке, на думку автора, можливо визначити, як різновид господарської діяльності державних підприємств, установ та організацій з приводу здійснення закупівлі на підставі договору (контракту) і має певні характеристики: предмет, певне коло різнохарактерних відносин, джерела, функції, принципи [26, с. 3]; контрактація також є видом державно-приватного партнерства, яке, за влучним визначенням Вінник О. М., представляє собою не будь-яке співробітництво держави та приватного бізнесу, а таке, що зумовлено суспі-

льними потребами в реалізації складних та/або довгострокових інвестиційних/інноваційних проектів, які носій публічних інтересів (держава, АРК, територіальна громада) неспроможний реалізувати самостійно (без залучення приватних партнерів) через відсутність необхідних коштів та інших складових, необхідних для виконання таких проектів (досвіду, кваліфікованого персоналу, новітніх технологій тощо) [14, с. 71]. В цьому контексті, окремої уваги заслуговує умова договору контрактації про обов'язок контрактанта відносно надання допомоги в організації виробництва сільськогосподарської продукції і її транспортування на приймальні пункти і підприємства. Подчеркований О. П. справедливо робить акцент на тому, що дана умова є принциповою та такою, що відрізняє договір контрактації і створює переваги для виробника в порівнянні з іншими договорами, які використовуються при закупівлі сільгосппродукції, – договорами поставки, купівлі-продажу, міни [19, с. 377]. Представляється, що така допомога може полягати у наданні транспортних, ремонтних, консультаційних чи інших послуг, у забезпеченні фінансовими (пільгове кредитування), матеріально-технічними (сільгосптехніка, тара, паливо, добрива) та людськими (кваліфікований персонал) ресурсами.

Контрактація тісно пов'язана із державними закупівлями, передумовою яких виступають державні потреби. Державні потреби визначають специфіку державного замовлення як засобу державного регулювання господарської діяльності. Через державні закупівлі здійснюється матеріальне забезпечення функціонування державних структур, які утримуються за рахунок державного і місцевого бюджетів. У цьому випадку під державними закупівлями розуміють будь-які придбання товарів, що здійснюються державними замовниками за рахунок державних коштів [31, с. 106]. Таким чином, державні заку-

півлі являються як економічною, так і правовою категорією; є системою, яка базується на господарсько-правових засадах, складається з декількох взаємопов'язаних елементів, функціонування яких підпорядковане досягненню єдиної мети – задоволенню державних потреб [26, с. 13]. Забезпечення державних потреб у різних товарах здійснюється в умовах формування і розвитку товарного ринку. При цьому, як і в зарубіжних країнах, в Україні застосовується договірна форма взаємовідносин держави з підприємцями. Ринок державних закупівель охоплює оборот товарів, робіт і послуг, необхідних для задоволення найбільш важливих потреб усього суспільства, і саме таким товаром є сільськогосподарська продукція.

Варто зазначити, що норми Цивільного кодексу України [1] можуть тлумачитись дещо більш ширше, ніж норми Господарського кодексу України [2]. Відповідно до змісту ст. 713 Цивільного кодексу України [1], контрактантами сільськогосподарської продукції можуть бути не лише державні організації, а й юридичні особи права приватної власності. Оскільки у вказаній статті не передбачено обмежень щодо кола осіб, які можуть здійснювати закупівлі за договорами контрактації, то, як уявляється, ними можуть бути і заготівельники приватної форми власності. Наприклад, за цивільно-правовим договором контрактації приватизований цукровий завод, як юридична особа недержавної форми власності, може закуповувати цукрові буряки у фермерів або у інших сільськогосподарських підприємств приватної форми власності. Так само, борошномельні підприємства приватної форми власності за аналогічними договорами закуповують зерно для подальшої його переробки на борошно.

Під дію договорів контрактації для здійснення державних закупівель сільськогосподарської продукції згідно Господарського кодексу України [2] підпадають договори, які уклада-

ються між недержавним господарським товариством (наприклад, приватним цукровим заводом) та фермерським господарством або іншим подібним приватним підприємством чи виробничим кооперативом на закупівлю цукрових буряків за умови, що до цукрового заводу доводиться єдине державне замовлення на закупівлю цукру, а до фермерського господарства або іншого подібного приватного підприємства чи виробничого кооперативу – державне замовлення на закупівлю цукрових буряків за умови, що цукровий завод виступає закупівельником від імені держави, в інтересах держави і за рахунок державних коштів. У цьому випадку єдине державне замовлення, яке доводиться до виробника сільськогосподарської продукції на поставку і до переробника сировини на продовольство, можна вважати комплексним державним замовленням, а договори контрактації сільськогосподарської продукції і договори поставки держави продовольства будуть вважатися передаточними (трансмисійними) договорами.

Розміщуючи державне замовлення на закупівлі сільськогосподарської продукції, держава тим самим стимулює укладення договорів контрактації. Незалежно від умов договору, контрактант зобов'язаний прийняти вироблену продукцію та оплатити її. Тим самим держава забезпечує товаровиробнику гарантію збуту виробленої продукції в завчасно узгоджених договором асортименті, кількості, якості та, що важливо, за попередньо узгодженими і зафіксованими у договорі, вигідними для виробника цінами. Дані положення містяться у Законі України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24 червня 2004 р. № 1877-IV [6]. В цьому контексті слід підтримати думку Подцерковного О. П., який цілком справедливо зазначає, що особливу сферу застосування держзамовлень на поставку державі сільгосппродукції складають державні закупівлі такої продукції в цілях

стимулювання її виробництва і розвитку аграрного ринку шляхом проведення державних аграрних інтервенцій, вживання режиму державних заставних закупівель і впровадження системи державних форвардних закупівель зерна на організованому аграрному ринку відповідно до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» [19, с. 376]. Враховуючи наведене, на думку автора, цілком виправданим стане внесення змін до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24 червня 2004 р. № 1877-IV [6] шляхом доповнення п. 2.5 ч. 1 ст. 2 цього Закону положенням про те, що державна аграрна інтервенція, як продаж або придбання сільськогосподарської продукції на організованому аграрному ринку з метою забезпечення цінової стабільності, має здійснюватись на підставі договорів контрактації. Відповідні положення також варто було б передбачити у Законі України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» від 09 лютого 2012 р. № 4391-VI [7], прийняття якого покликане врегулювати відносини у сфері страхування сільськогосподарської продукції, що здійснюється з державною підтримкою, з метою захисту майнових інтересів сільськогосподарських товаровиробників і спрямоване на забезпечення стабільності виробництва в сільському господарстві.

В умовах сьогодення контрактація виступає надважливою умовою ефективного розвитку економічних процесів, які опосередковують закупівлі сільськогосподарської продукції для державних потреб. Враховуючи непросту політичну, воєнну та фінансово-економічну ситуацію в нашій країні, а також беручи до уваги реальне стратегічне значення сільськогосподарської продукції і продовольства для поповнення запасів державного матеріального резерву, підтримки армії і належного забезпечення харчуванням військовослужбовців

– захисників Вітчизни, автор твердо наголошує на необхідності внесення змін до Закону України «Про здійснення державних закупівель» від 10 квітня 2014 р. № 1197-VII [9] в частині доповнення ч. 3 ст. 2 цього Закону положенням про те, що дія цього Закону не поширюється на випадки, якщо предметом закупівлі є сільськогосподарська продукція та продовольство, закуповувані на основі договорів контрактації для поповнення запасів державного матеріального резерву і забезпечення Збройних Сил України.

Отже, у підсумку автор дійшов наступних висновків, що мають важливе значення для теоретичної розробки досліджуваної проблематики і можуть слугувати підґрунтям для подальших наукових досліджень у цій сфері.

По-перше, контрактація являє собою господарсько-правову процедуру, яка на підставі договору передбачає купівлю-продаж сільськогосподарської продукції за рахунок державних коштів, на умовах і в порядку державних закупівель з метою задоволення державних потреб.

По-друге, для договору контрактації характерна господарсько-правова природа, яка поєднує в собі публічно-правові та приватно-правові елементи. За своїм змістом контрактація є змішаним договором, оскільки включає елементи купівлі-продажу, перевезення, поставки, зберігання на товарному складі тощо.

По-третє, крім вже наведених у статті пропозицій автора по внесенню змін до деяких законодавчих актів, доречним також буде визначення контрактації як основи спеціального режиму господарювання відповідно до змісту ч. 3 ст. 414 Господарського кодексу України [2]. Враховуючи вищенаведене, пропонується викласти ч. 3 ст. 414 Господарського кодексу України [2] у наступній редакції: «Господарська діяльність у Збройних Силах України – це специфічна діяльність військових частин, закладів, установ та організацій Збройних Сил

України, пов'язана із забезпеченням їх повсякденної життєдіяльності, що передбачає ведення підсобного господарства (у тому числі, із застосуванням договору контрактації, якщо об'єктом є сільськогосподарська продукція), виробництво продукції, виконання робіт і надання послуг, передачу в оренду рухомого та нерухомого військового майна (за винятком озброєння, боеприпасів, бойової та спеціальної техніки) у межах і в порядку, визначених законом».

По-четверте, постановою КМУ «Про активізацію діяльності біржового ринку продукції агропромислового комплексу та необхідних для його потреб матеріально-технічних ресурсів» від 19 жовтня 1999 р. № 1928 [10] передбачено, що закупівля сільськогосподарської продукції та продовольства для державних потреб, їх реалізація з державних ресурсів і з державного резерву, а також поставка підприємствам агропромислового комплексу матеріально-технічних ресурсів, що придбаваються за рахунок коштів державного бюджету, здійснюється лише через

товарні біржі за кошти. Тобто, як видно, особливості поставки (закупівлі) для пріоритетних державних потреб сільськогосподарської продукції та продовольства визначаються підзаконним нормативно-правовим актом, що не відповідає приписам ч. 6 ст. 13 Господарського кодексу України [2], згідно з якою особливості відносин, що виникають у зв'язку з поставками (закупівлею) для пріоритетних державних потреб сільськогосподарської продукції, продовольства, озброєння та військової техніки, а також інших спеціально визначених (специфічних) товарів, регулюються відповідно до закону. На думку автора, згадані положення слід внести відповідними змінами до Закону України «Про товарну біржу» від 10 грудня 1991 р. № 1956-XII [3], Закону України «Про державний матеріальний резерв» від 24 січня 1997 р. № 51/97-ВР [4] та до Закону України «Про здійснення державних закупівель» від 10 квітня 2014 р. № 1197-VII [9], що також буде сприяти уніфікації законодавства.

Список використаних джерел

1. *Цивільний кодекс України* від 16.01.2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.
2. *Господарський кодекс України* від 16.01.2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 462.
3. *Про товарну біржу*: Закон України від 10.12.1991 р. № 1956-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 10. – Ст. 139.
4. *Про державний матеріальний резерв*: Закон України від 24.01.1997 р. № 51/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 13. – Ст. 112.
5. *Про державне оборонне замовлення*: Закон України від 03.03.1999 р. № 464-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 17. – Ст. 111.
6. *Про державну підтримку сільського господарства України*: Закон України від 24.06.2004 р. № 1877-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 49. – Ст. 527.
7. *Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою*: Закон України від 09.02.2012 р. № 4391-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 41. – Ст. 491.
8. *Про Митний тариф України*: Закон України від 19.09.2013 р. № 584-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 20-21. – Ст. 740.
9. *Про здійснення державних закупівель*: Закон України від 10.04.2014 р. № 1197-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 24. – Ст. 883.

10. Про активізацію діяльності біржового ринку продукції агропромислового комплексу та необхідних для його потреб матеріально-технічних ресурсів: постанова Кабінету Міністрів України від 19.10.1999 р. № 1928 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 42. – Ст. 154.
11. Про запровадження державних форвардних закупівель зерна: постанова Кабінету Міністрів України від 16.05.2007 р. № 736 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 37. – Ст. 1486.
12. Про затвердження Типової форми договору про закупівлю зерна за бюджетні кошти: наказ Міністерства аграрної політики України від 09.01.2004 р. № 3 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 4. – Том 2. – Ст. 194.
13. Про затвердження Примірної форми договору про заставну закупівлю зерна в сільськогосподарських товаровиробників: наказ Міністерства аграрної політики України від 11.06.2002 р. № 156 // Електронний ресурс. Режим доступу - http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN4231.html
14. *Актуальні проблеми господарського права: навч. посіб.* / За ред. В. С. Щербини. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 528 с.
15. *Батурин В. М.* Договор контрактации зерновых и масленичных культур [Текст] / В. М. Батурин. – М.: Агропромиздат, 1988. – 94 с.
16. *Боровиков Н. А.* Договор контрактации сельскохозяйственной продукции [Текст] / Н. А. Боровиков. – М.: Юридическая литература, 1971. – 174 с.
17. *Брагинский М. М.* Договорное право [Текст] / М. М. Брагинский, В. В. Витрянский // Книга вторая: Договоры о передаче имущества. – М.: Статут, 2003. – 800 с.
18. *Братусь С. Н.* Хозяйственный договор как гражданско-правовая форма распределения продукции между государственными предприятиями [Текст] / С. Н. Братусь // Советское государство и право. – 1953. – № 2-3. – с. 74-88.
19. *Господарське право: підручник* / за ред. О. П. Подцерковного. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Х.: Одісей, 2011. – 640 с.
20. *Господарське право: підручник* / за заг. ред. Д. В. Задахайла, В. М. Пашкова. – Х.: Право, 2012. – 696 с.
21. *Гражданское право. Ч. 2: Обязательственное право* [Текст]: учебник / под ред. В. В. Залесского. – М.: Изд-во «МТК «Восточный экспресс», 1998. – 656 с.
22. *Демин А. В.* Государственные контракты: публично-правовой аспект / А. В. Демин // Хозяйство и право. – 1997. – № 8. – с. 148-154.
23. *Корнеев А. Л., Сидоров В. Я., Хохлов В. А.* Хозяйственный договор в АПК: справочное пособие [Текст] / А. Л. Корнеев, В. Я. Сидоров, В. А. Хохлов. – М.: Агропромиздат, 1989. – 128 с.
24. *Липецкер М. С.* Договоры контрактации [Текст] / М. С. Липецкер // Арбитраж. – 1935. – № 24.
25. *Науково-практичний коментар Господарського кодексу України: 2-е вид., перероб. і допов.* / За заг. ред. Г. Л. Знаменського, В. С. Щербини; Кол. авт.: О. А. Беляневич, О. М. Вінник, В. С. Щербина та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 720 с.
26. *Петруненко Я. В.* Господарсько-правові основи державних закупівель в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Я. В. Петруненко; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – О., 2013. – 20 с.
27. *Стативка А. Н.* Договоры в агропромышленном комплексе Украины в условиях рынка [Текст] / А. Н. Стативка. – Х.: Право, 1997. – 240 с.
28. *Халфина Р. О.* Правовое регулирование поставки продукции в народном хозяйстве [Текст] / Р. О. Халфина. – М.: Изд-во АН СССР, 1963. – 267 с.
29. *Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар, видання п'яте, перероб. та допов.* // За заг. ред. Є. О. Харитоновика, О. І. Харитонові, Н. Ю. Голубевої. – К.: Вид-во «Правова Єдність», 2009. – 1208 с.
30. *Шкундин З. И.* Обязательство поставки товаров в советском праве [Текст] / З. И. Шкундин. – М.: Юрид. изд-во МЮ СССР, 1948. – 207 с.

31. *Petrunenko I.* Understanding The Nature of Government Needs / I. Petrunenko // The Advanced Science Journal. – 2015. – Issue 3. – p. 106-110.

Петруненко Я. В. Контрактація як господарсько-правовий механізм забезпечення ефективного використання державних коштів.

У статті на основі системного аналізу доктринальних підходів і норм чинного законодавства України досліджуються поняття, сутність, правова природа та ознаки контрактації як одного з дієвих господарсько-правових механізмів забезпечення ефективного використання державних коштів. Обґрунтовано, що контрактація являє собою господарсько-правову процедуру, яка на підставі договору передбачає купівлю-продаж сільськогосподарської продукції за рахунок державних коштів, на умовах і в порядку державних закупівель з метою задоволення державних потреб. За підсумками проведеного дослідження сформульовано висновки і пропозиції по вдосконаленню правового регулювання контрактації сільськогосподарської продукції.

Ключові слова: контрактація, державні закупівлі, державне замовлення, державні кошти, державні потреби, державно-приватне партнерство, спеціальний режим господарювання.

Петруненко Я. В. Контрактация как хозяйственно-правовой механизм обеспечения эффективного использования государственных средств.

В статье на основе системного анализа доктринальных подходов и норм действующего законодательства Украины исследуются понятие, сущность, правовая природа и признаки контрактации как одного из действенных хозяйственно-правовых механизмов обеспечения эффективного использования государственных средств. Обосновано, что контрактация представляет собой хозяйственно-правовую процедуру, которая на основе договора предусматривает куплю-продажу сельскохозяйственной продукции за счёт государственных средств, на условиях и в порядке государственных закупок с целью удовлетворения государственных нужд. По итогам исследования сформулированы выводы и предложения по усовершенствованию правового регулирования контрактации сельскохозяйственной продукции.

Ключевые слова: контрактация, государственные закупки, государственный заказ, государственные средства, государственные нужды, государственно-частное партнерство, специальный режим хозяйствования.

Petrunenko I. Contracting as a legal economic way of ensuring efficient application of public funds

Implementing system-oriented analysis of current legislation of Ukraine and its doctrinal approach, this article studies the notion, meaning, legal nature and attributes of contracting as one of the most efficient legal economic ways of ensuring the efficient application of public funds. The study proves that contracting is a legal economic practice that provides for purchase and sale of agricultural produce for public use at the public expense on contractual basis pursuant to the terms and procedures of public procurement. Findings and suggestions aimed at improving the legal regulation of agricultural procurement are conceived basing on the results of this study.

Key words: contracting, public procurement, public contract, public funds, public needs, public private partnership, special economy management.